

Alexandru Lapusneanul - nuvela polivalenta

Nuvela "Alexandru Lapusneanul" este considerata o capodopera a nuvelisticii romanesti si un model pentru autorii ce au cultivat specia literara ulterior (Alexandru Odobescu de exemplu) desi este una din primele incercari in acest sens.

Costache Negruzzi reuseste performanta de a imbina cu succes, de a armoniza viziuni artistice foarte diferite : dezvoltand un adevar istoric romanesc, el creeaza conflict si personaje de factura romantica pe un schelet clasic.

In realizarea nuvelei, sunt puse in aplicare doua puncte importante exprimate de M. Kogalniceanu in manifestul literar al romantismului romanesc : promovarea unei literaturi originale si inspiratiea din istoria nationala. Astfel, sursele de inspiratie sunt cronicile lui Miron Costin si Grigore Ureche, din care autorul selecteaza perioada zbuciumata de dupa moartea lui Stefan cel Mare, oprindu-se mai exact, la a doua domnie a lui Lapusneanu.

Unele informatii sunt pastrate (intoarcerea domnului tradat de boieri si conflictul dintre ei) altele sunt adaugate (convorbirile cu boierii si doamna Ruxandra, macelul, scene din biserica, personaje ca Motoc Stroici, Spancioc) pentru a recrea evenimentele, conform viziunii autorului.

Desi intentia sa este de a se mentine in afara subiectului nuvelei, Negruzzi isi tradeaza implicarea prin epitete de caracterizare ("tiran", "curtezan", "miselul boier", "desantata cuvantare") si descrieri cu functii anticipative si simbolice (descrierea vestmintelor domnitorului si a cetatii Hotinului).

In acelasi spirit romantic se urmareste accentuarea conflictului, care pune in lumina personalitatea puternica a personajului principal. Actiunile sunt dispuse ca scenele intr-o piesa dramatica : sunt prezente cuvinte memorabile, gesturi anticipative, aglomerarea faptelor spre final.

Aceste procedee creaza si mentin tensiune de-alungul intregii opere, imprumutand evenimentelor caracterul exceptional specific esteticii romantice. Negruzzi respecta una din regulile de aur a romantismului: personaje exceptionale in situatii exceptionale.

Personajul principal este clar un revoltat, el se evidenatiază in conflictul puternic cu boierii, fiind creatorul si protagonistul unor situatii iesite din comun : scena uciderii boierilor, a pedepsirii lui Motoc si chiar moartea sa prin otravire sunt de facutra romantica.